

Miloslav Trnka

Život a dílo rodopisce Rudolfa Melichara

*7. 5. 1907 Černovice čp. 281 okr. Tábor, † 3. 7. 2006 Praha

V životě prošel mnoha činnostmi nejen jako mladý zakladatel pražského Spolku rodáků a přátel Černovic (1933-1948) a jeho časopisu Černovický kraj, ale také ve vojenské odbojové skupině Obrana národa coby účastník Pražského povstání. Stal se autorem unikátního souboru badatelských prací o historii a genealogii rodných Černovic, proto byl v roce 1993 jmenován čestným občanem svého rodného města. V roce 1992 byl rovněž oceněn čestným členstvím v České genealogické a heraldické společnosti v Praze, v jejímž čele stál v letech 1978-79 a 1991. Bydlel v Klimentské ulici č. 36 (Praha - Nové Město) a po roce 1998 v ulici Heleny Malířové 7/400 v Praze - Břevnově.

Rád vzpomínal na své velmi tolerantní rodiče. Jeho otec Rudolf Melichar (*1879 Mladá Vožice, † 25. 7. 1952 Tábor) byl povoláním strojní zámečnick. Matka se jmenovala Antonie roz. Hrdličková (*1882) a pocházela z Černovic čp. 19.

Od r. 1920 pobýval Rudolf Melichar u příbuzných v Praze, kde vystudoval reálné gymnasium a Vyšší průmyslovou školu strojnickou v Betlémské ulici. Maturoval r. 1928. Po návratu z vojenské základní služby u 46. pěšího pluku v Chomutově krátce pracoval v konstrukci měřidel ve Zbrojovce Brno. V časech hospodářské krize byl obchodním cestujícím pro strojírenskou dílnu svého otce. Roku 1935 nastoupil ze zálohy jako četař aspirant do aktivní vojenské služby k dělostřeleckému pluku v Českých Budějovicích. V rámci zařazení absolvoval důstojnickou školou v Praze-Vršovicích a Zbrojní učiliště v Plzni (1936, s vyznamenáním). Zakotvil znovu v Praze v hodnosti štábního kapitána v technickém a zakázkovém oddělení Ministerstva národní obrany. Po rozpuštění čs. armády 1939 si v Klimentské 36 založil vlastní prosperující obchod s náradím, obráběcími stroji a měřidly, po r. 1945 rozšířený na export-import. Podnik měl 50 zaměstnanců, znárodněn byl 25. 4. 1948. Bývalý podnikatel si našel práci (1948-1955) v pražské kanceláři obchodního zastoupení národního podniku Východoslovenské strojárny Košice. Pro tzv. maloburžoazní původ a své výrazně nepolitické postoje pracoval jako zámečnick a klempíř (1955-1959) a v letech 1959-1971 byl technologem v učilištích ČKD Vysočany a Libeň.

V manželství jej od roku 1942 provázela paní Barbara (Rina) roz. Komárková (*1918 Split, †10. 12. 2006 Praha). Jejich dcera Libuše je provdaná Fusi (Milano, It.). Rod pokračuje vnučkami Veronikou a Myriam (lékařka a právnička), pravnucci nesou jména Marco a Giulia.

V pražské Genealogické a heraldické společnosti aktivně působil od r. 1970, její založení připravoval s Karlem Vyšínem od r. 1969. Založil zde tradici školení rodopisců a kronikářů (1975-dosud) a zasloužil se o dvě spolková knižní vydání základní paleografické pomůcky Karla Beránka "Písmo našich listin a listů od 12. do 20. století" (vyšlo 1976 a 1982) a dalších prvních praktických příruček pro zájemce o rodopis. Jmenujme např. Minimum pro rodopisce a heraldiky (autor V. Palivec, 1970), Latinské zkratky pro rodopisce (V. Elznic-V. Palivec, 1975), od stejné autorské dvojice Latinsko-český slovník genealogický (1976) a Glosář pro rodopisce a kronikáře (V. Elznic, 1978).

K zájmu o dějiny a rodovou historii ho původně přivedl pražský strýc, rodák z Mladé Vožice a penzionovaný divizní generál František Melichar (1889-1975). Pro jeho práci na souboru rodinných pamětí a na rodokmenu Rudolf od r. 1967 vyhledával v jihočeských a středočeských archivech data a společně pak připravovali Kroniku kovářského rodu Melicharů (viz obrázek). Rudolfem rozšířené dílo (dokončené r. 1977) mapuje dějiny rozrodu Melicharů v šesti liniích potomků mistrů ohně a železa od nejstarších zjištěných předků v Prasetíně a Jetřichovci na Pacovsku z konce 17. století až po současnost.

Kronika mj. obsahuje pečlivě zdokumentované informace k historii podnikatelských aktivit v Čechách, zejména v kapitole věnované životu vynálezce a konstruktéra secích strojů, továrníka Františka Melichara (*9. 11. 1842 Pavlovice u Vlašimi, † 28. 6. 1907 Brandýs nad Labem).

Nahlédnutí do obsahu Melicharova černovického díla nazvaného "Hospodářské a genealogické dějiny města Černovic" představil autorův přítel - regionální historik a emeritní primář pelhřimovské nemocnice MUDr. Ivo Balík ve Vlastivědném sborníku Pelhřimovska r. 2007:

V díle je zmapována nejen historie černovických cechů a živnostenských společenstev, ale i historie každého jednotlivého řemeslníka, obchodníka, rolníka, učitele i zaměstnance panství. Tak např. v první knize, po úvodu, jsou podrobně popsáni kováři, zámečníci a strojní zámečníci, včetně osudů autorova otce Rudolfa Melichara staršího (1879 - 1952), zakladatele první strojírny pro výrobu a opravy zemědělských strojů. Ve druhé knize jsou zachyceni všichni zdejší truhláři, koláři, bednáři, tesaři, barvíři, sedláři, sklenáři, klempíři, kominíci a pokrývači, ve třetí pak ševci a hrnčíři. Čtvrtý díl pojednává o krejčích, stavitelích a zednicích, pátý díl je o tkalcích, soukenicích a posřihačích. Šestý díl se týká hostinských, vinopalníků a sládků. V sedmém dílu jsou zahrnuti černovičtí řezníci, koželuzi, jircháři, kožešníci a malíři.

Osmý svazek je o pekařích s cukráři a perníkáři, připojeny jsou rodové historie mydlářů, holičů, parukářů, punčochářů a kloboučníků. Devátý díl je o mlynářích. Desátá kniha pojednává o zdejší škole obecné i měšťanské, o učitelích, církvích a kněžích, jedenáctá o zdravotnictví, peněžnictví, poště a dopravě. Dvanáctá a třináctá kniha je věnována zemědělství a zemědělcům, čtrnáctá obchodníkům, patnáctá dalším živnostem, jimiž byli hudebníci, knihaři, hodináři, soustružníci, řezbáři, kameníci, dřevorubci, šindeláři, kartáčníci, studnaři, pradleny, košíkáři, cestáři, brusiči, skladníci, pohodní, dále ještě místní fotografové, pracovníci v bufetu, pohřebním ústavu, v továrnách a skelných hutích. V dílu 16. - 18. autor zaměřil pozornost na černovický velkostatek, jeho držitele, zaměstnance a průmyslovou výrobu.

Devatenáctý a dvacátý díl nás postupně seznamuje s historií všech starých domů na černovickém náměstí (jihovýchodní a severní strana). Díly 21. - 26. obsahují dějiny každé černovické chalupy a každého domu v jednotlivých ulicích města (Pršín, Dobešovská ulice, Svatavská ulice, Na potoce, Táborská ulice, Vodní, Na Pelišku, Pacovská ulice a další). R. Melichar vyhotovil celkem dva komplety své stěžejní práce. O první z nich píše černovická městská knihovna, druhý je uložen u starosty města na radnici."

(MUDr. Ivo Balík, 2007)

Soupis prací Rudolfa Melichara z let 1971-2002

Knižní publikace

- Kronika rodu Melicharů a jejich potomků. Praha 1977.
- Hospodářské a genealogické dějiny města Černovic. Černovice 1983, 26 sv.
- Sborník k základům genealogie. S kolektivem autorů, ed. Fr. Skřivánek. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii. Praha 1988.
- Základy genealogie 1. díl. Soubor přednášek pro laické genealogy. S Boleslavem Lutonským a kolektivem autorů, Editio optima, publikace řady Vademecum genealoga, sv. 5. Vydala ČGHS v Praze, Praha 1999.
- Základy genealogie 2. díl. Soubor přednášek pro laické genealogy. Boleslav Lutonský a kol., Editio optima, publikace řady Vademecum genealoga, sv. 6. Vydala ČGHS v Praze, Praha 1999.

Rukopisy

- František Melichar, vynálezce zemědělských strojů (1842-1907). Historie firmy František Melichar v Brandýse nad Labem - továrna výhradně na secí stroje obilní, jetelové, řepní a rozmetadla umělého hnojiva, později F. Melichar, Umrath a spol. a.s. v Brandýse nad Labem, 1946-1951 Agrostroj n.p., 1952-1958 Brandýské strojírny a slévárny. Rukopis v Národním technickém muzeu v Praze, 114 s., 23 fotografií, 49 firemních prospektů. Praha 1977.
- Fara Černovice u Tábora, Rejstřík narozených 1647-1842. Praha 1973. Fond knihovny ČGHS v Praze.
- Rejstřík oddaných k matrikám fary Černovice 1648-1825. Praha 1973. Fond knihovny ČGHS v Praze.
- Rejstřík matriky zemřelých fary Černovice 1647-1815. Fond knihovny ČGHS v Praze.

Kapitoly pro Sborník k základům genealogie, Praha 1988

Česká křestní jména a příjmení (s. 57-62). Organizace archivů v ČSR a jejich přehled (52-57). Matriky. Jak prakticky hledat v matrikách, seznam literatury k tématu (88-98). Pozemkové a pomocné knihy. Městské knihy. Raabisace-Raabova soustava, robotní svod. Vyvazení pozemků. Literatura k tématu (99-118). Sčítání lidu, sčítací operáty (142-143). Cechovní archiválie. Cechovní artykule Karla VI. z roku 1739. Literatura (144-146). Zádušní knihy, kroniky farní, obecní a školské (147-149). Dědické právo v Čechách (150-158).

Kapitoly pro Základy genealogie 1. díl, Praha 1999

Předmluva (s. 9), Základy badatelské práce (17-19), Informace o příbuzných (63-65), Matriky pokřtěných, oddaných, zemřelých (66-73), Pozemkové a pomocné knihy (85-97), Soupisy poddaných podle víry z roku 1651 (106), Kroniky školní, obecní, školní fáse (117-118), Obecní počty (123), Dědické právo v Čechách (128-133), Svatební smlouvy (spoluautor Josef Srp, 134-135), Cechovní archiválie (168-172), Historie domů (179-180), K historii požárů (181-188).

Kapitola pro Základy genealogie 2. díl, Praha 1999

Rodová historická demografie (s. 47-49).

Články a rodopisné studie

- Louňovická purkrechtní kniha z r. 1625. Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze / Acta genealogica ac heraldica (dále Listy), řada 1, 1969-1971, sešit č. 15, prosinec 1971, s. 30.
- Požáry v Černovicích v pohledu staletí. Almanach hasičského sboru v Černovicích. Černovice 1976.
- Nedožívali se dříve lidé vysokého věku? Listy, řada 4, 1976-1977, sešit č. 3, září 1976, s. 90-91.
- Genealogie a počátky našeho průmyslu na příkladu kovářského rodu Melicharů. Listy, řada 6, 1978, nečíslovaný sešit (první ze tří), únor 1978, s. 25-41.
- Ludvík Domečka a jeho rod. Heraldika a genealogie. Zpravodaj české heraldické a genealogické společnosti při Okresním muzeu Praha-západ v Jílovém u Prahy, č. 1, 1982, s. 36-48. Il. Karel Liška.
- Naším genealogům. Úvaha o rodopisné práci. Heraldika a genealogie, roč. 22, 1989, č. 1, s. 81-82. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha 1989.
- Prof. MUDr. Otakar Kutwirt (1867-1929). Rod Kutwirtů v Žerotíně, farnost Panenský Týnec okr. Louny. Rod Melicharů. Genealogické přehledy: 7 generací rodu Gutwirtů, 7 generací rodu Lucie Melicharové-Kutwirtové, manželky prof. Otakara Kutvirta. Spoluautoři Libor Filip, Albína Štětková, Miroslav Zajíc. Heraldika a genealogie, roč. 22, 1989, č. 2, s. 109-126. KČHG, Praha 1989.
- Osvědčování r. 1657. (Dokazování škod po krupobití a zlém povětrí z léta 1656 v Černovicích). Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze, roč. 10, 1990, č. 1-2, s. 44.
- Jubilant František Šírl. Informační list č. 4, prosinec 1992, s. 3.
- Kovářský rod Melicharů (1). Genealogická a heraldická ročenka 1992, 2. díl (Listy roč. 12), Praha 1992, s. 40-48.
- Kovářský rod Melicharů (2). Genealogické a heraldické listy (dále Listy) roč. 13, 1993, č. 1, jaro 1993, s. 50-54.
- Kovářský rod Melicharů (3). Listy, roč. 13, 1993, č. 2, podzim 1993, s. 29-42.
- Rejstřík berních rul a několik poznámek k používání rejstříku. Informační list č. 1, únor 1993, s. 3-5.
- Prodej soli v Černovicích v minulosti. Listy, roč. 14, 1994, č. 3-4, s. 7-8.
- Kronikářství z pohledu rodopisce. Listy, roč. 17, 1997, č. 1-2, s. 33-35.
- Archeolog Ludvík Domečka a jeho rod. Rukopis z roku 1982 doplněný r. 1999 pro Rodopisnou revue. RR 10, 1, 2008.
- Životopis. Listy, roč. 27, 2007, č. 2, s. 74-77 (rukopis z roku 2002, ed. Martin Slaboch).

Zprávy a referáty

1976 - 1978

- Referát o výsledku jamního kurzu pro rodopisce a kronikáře. Příprava prvního kursu, Výsledky, Nedostatky, Celkový výsledek a poznatky. Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze / Acta genealogica ac heraldica (dále Listy), řada 4, 1976-1977, sešit č. 3, září 1976, s. 87-89.
- Zájezdy Genealogické a heraldické společnosti v roce 1977 a plán pondělníčků na 2. čtvrtletí 1977. Listy, řada 4, 1976-1977, sešit č. 5, únor 1977, s. 177.
- Druhý kurz čtení starého písma pro rodopisce a kronikáře 14. 10.-2. 12. 1976. Přehled témat, profesní a věkové složení posluchačů, vyhodnocení. Listy, řada 4, 1976-1977, sešit č. 5, únor 1977, s. 179-180.
- Třetí závěrečný kurz školení genealogů a kronikářů 20. 1.-10. 3. 1977. Listy, řada 5, 1977, duben 1977, s. 37-38.
- Plán práce Správního výboru GHSP ve funkčním období 1977-1978. Tamtéž, s. 38-39.
- Studium v matrikách u Místních národních výborů. Listy, řada 5, 1977, prosinec 1977, s. 210-211.
- Program schůzek genealogů v 1. polovici r. 1978. Listy, řada 5, 1977, tamtéž s. 213-214.
- Návrh práce Správního výboru Genealogické a heraldické spol. v Praze ve funkčním období 1978. Listy, řada 6, 1978, únor 1978, s. 71.
- Čtvrtý kurz školení rodopisců začátečníků 19. 1.-23. 3. 1978. Listy, řada 6, 1978, květen 1978, s. 101.

1979 - 1980

- Deset let činnosti Genealogické a heraldické společnosti v Praze. Zpravodaj Genealogické a heraldické společnosti, řada 7, 1979, č. 3-4, s. 1-6.
- Zpráva o činnosti Genealogické a heraldické společnosti v Praze za funkční období 1979. Tamtéž, s. 7-9.
- Naše rovy: Rudolf Pach (1904-1979) a Jiří Vaněček (1912-1979). Tamtéž, s. 71-72.
- Pátý kurz školení rodopisců 25. 1.-29. 3. 1979 v Praze a školení v pobočkách: Profesní a věkové složení účastníků, Hodnocení kurzu samotnými posluchači, Jak vypadá školení rodopisců v našich pobočkách? Zpravodaj Genealogické a heraldické společnosti, řada 7, 1980, č. 1, s. 49-53.
- Naše rovy: Ludmila Huberová (1919-1979). Tamtéž s. 60.

1987 - 1989

- Poděkování našim členům za blahopřání k osmdesátinám. Informační list č. 3, cyklostyl 1987, s. 1. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha 1987. Totéž sdělení Informační list č. 4, cyklostyl 1987, s. 1.
- 11. školení školení začátečníků o rodopisu a čtení starého písma 26. 1.-26. 3. 1987. Tamtéž, s. 1.
- 12. kurz pro začátečníky rodopisce a kronikáře bude 20. 1.-30. 3. 1988. Informační list č. 5, cyklostyl 1987, s. 3. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha 1987.
- Zpráva o 12. kurzu pro začátečníky rodopisce a kronikáře 20. 1-30. 3. 1988. Složení posluchačů, hodnocení. Informační list č. 2, tisk 1988, s. 2-3. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha, srpen 1988.
- Setkání genealogů 26. března 1988. Tamtéž, s. 5.
- Z aktivu genealogů. Pozvánka na další setkání 26. 11. 1988, program setkání. Informační list č. 3, tisk 1988, s. 3-4. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha, listopad 1988.
- 13. kurz školení rodopisců a kronikářů - začátečníci, leden -březen 1989. Informační list č. 2, tisk 1989, s. 4. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha, květen 1989.

1990 – 1992

- Bez ověřování není spolehnutí. Korekce nepřesností v údajích o černovickém zámku v knize Hradý, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, díl Jižní Čechy, a v další literatuře. Heraldika a genealogie, roč. 23, 1990, č. 1, s. 54-55. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii. Praha 1990.
- Obnova Genealogické a heraldické společnosti v Praze. Přípravný výbor GHSP, Informace č. 1, 5. 3. 1990.
- Stručný přehled o naší činnosti za posledních 10 let. Zpráva přednesená na valné hromadě Genealogické a heraldické společnosti v Praze dne 7. 4. 1990. Informace č. 2, 4. 6. 1990.
- Kurz GHSP pro pokročilé rodopisce, 31. 10.-5. 12. 1990. Informace č. 4, 8. 10. 1990.
- První kurz pro pokročilé badatele. Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze, roč. 11, 1991, č. 1-2, s. 21.
- Kurz pro zkušenější rodopisce. Informace č. 3, 1991, s. 2 a Informace č. 4, 1991, s. 1.
- Výzva a poděkování členům GHSP za příspěvky do časopisu. Informace č. 5, 1991, s. 4.
- Hledáme kronikáře pro naši společnost. Informace č. 6, 1991, s. 3-4.
- Vyhodnocení kurzu pro pokročilé (1. 10.-19. 11. 1991). Tamtéž, s. 4.
- Připravované akce, ČGHSP a Lidová universita. Informace č. 2, červen 1992, s. 3.
- Dotazníková akce, oborový adresář. Tamtéž, s. 4.

1993 - 1996

- 20 let kurzů, školení rodopisců. Genealogické a her. listy (dále Listy), roč. 13, 1993, č. 2, s. 43-45.
- Naším členům. Spolupráce na genealogických přednáškách mimo Prahu. Informační list č. 2, duben 1994, s. 8.
- Vojtěch Jaromír Pelikán, genealog a heraldik, rodák z Českých Budějovic. Informační list č. 3, červen 1995, s. 2.
- 95 let JUDr. Vladimíra Orta (*13. 5. 1900 Nový Bydžov). Listy, roč. 15, 1995, č. 3-4, s. 41-43.
- Oslovení účastníků cyklu přednášek o občanské genealogii v Č. rozhlase. Inf. list 1, leden 1996, s. 8.
- Dobrý úmysl se splnil. O možnosti spolupráce s Klubem heraldiků. Inform. list č. 2, duben 1996, s. 1.
- Zpráva 2. místopředsedy R. Melichara na valné hromadě 24. 2. 1996. Tamtéž, s. 8.
- Zemřel Ing. Dr. Václav Elznic. Informační list č. 3, červen 1996, s. 4.

1997 - 1999

- Pokus o finanční úlevu pro naše členy (poplatky za půjčování matrik). Inf. list č. 1, březen 1997, s. 6.
- Poděkování členům za blahopřání k dovršené devadesátce. Informační list č. 2, červen 1997, s. 8.
- Zemřel náš člen, genealog a heraldik Vojtěch Pelikán. Informační list č. 3, listopad 1997, s. 3.
- Nekrolog na dr. Vladimíra Orta († 7. 1. 1998 Praha). Listy, roč. 18, 1998, č. 1-2, s. 58.
- Výzva našim členům. (Systematická evidence genealogických prací členů ČGHSP). Listy, roč. 19, 1999, č. 1-2, s. 61-62.

Napsali o autorovi

- Kokoška, Julius: Náš jubilant. Dne 7. května 1987 se dožívá osmdesáti let náš člen Rudolf Melichar. Informační list č. 2, cyklostyl 1987, s. 1. Vydal Klub pro českou heraldiku a genealogii, Praha 1987.
- Hlinomaz, Milan, ref.: Melichar Rudolf a kol., Sborník k základům genealogie. Vydal Klub pro čes. heraldiku a genealogii, Praha 1988, 160 s. Heraldika a genealogie, roč. 22, 1989, č. 4, s. 309-310.
- Verzichová, Petra: Nemáte modrou krev? Vymře po přeslici. Ring, Praha 1991.
- Tetiva, Jiří: Rudolf Melichar pětáosmdesátníkem. Hlas 91, zpravodajský týdeník okresu Pelhřimov, ročník 2, č. 20, ze dne 14. 5. 1992, s. 3.
- red.: Udělení čestného členství Společnosti panu Rudolfu Melicharovi dne 22. 2. 1992. Informace č. 1, březen 1992.
- Podhola, Jan: Jubilant Rudolf Melichar. Genealogické a heraldické listy (dále GHL) roč. 16, 1996, č. 3-4, s. 45-47.
- Vilímková, R.: Čestný občan Černovic pan Rudolf Melichar. Černovicko - Zpravodaj města Černovic a okolí, č. 4, 2001, s. 6-7.
- Hásek, Václav: Odešel nestor českých genealogů pan R. Melichar. GHL roč. 26, 2006, č. 3, s. 68-69.
- red.: Reprodukce oznámení rodiny o úmrtí Rudolfa Melicha dne 3. 7. 2006, tamtéž s. 70.
- Čádová, Blanka: Poslední fotografie pana Rudolfa Melichara (ze 17. 5. 2006). Tamtéž s. 71.
- Slaboch, Martin: K nedožitým 100. narozeninám Rudolfa Melichara (s edicí textu vlastního životopisu Rudolfa Melichara). GHL, roč. 27, 2007, č. 2, s. 74-77.
- Honcová, Jaroslava: Vzpomínky na pana Rudolfa Melichara. Tamtéž, s. 77-78.
- Čádová, Blanka: Jak šel čas ... Vzpomínky na pana Rudolfa Melichara. Tamtéž, s. 79-80.
- Johanidesová, Jana: Vzpomínání na pana Rudolfa Melichara. S. 81.
- Zumr, Josef: Moje nečekané setkání s Rudolfem Melicharem. S. 82-83.
- Benešová, Jaroslava: Moje vzpomínka na pana Rudolfa Melichara. S. 83.
- Šafaříková, Růžena: Moje osobní vzpomínka na pana Rudolfa Melichara. S. 83-84.
- Šenoltová, Václava: Rudolf Melichar a Černovice. S. 84.
- Mareš, Jan: Skvělý genealog a člověk. Tamtéž s. 84-86.
- Balík, Ivo: Genealog Rudolf Melichar a jeho dějiny města Černovic. In: Vlastivědný sborník Pelhřimovska, ročník 18, 2007, rubrika Osobnosti regionu, s. 177 - 180. Vydalo Muzeum Vysočiny Pelhřimov v říjnu 2007.